

Poslaním právnej úpravy náhrady škody v občianskom práve je poskytnutie čo najúplnejšej náhrady a pokiaľ možno čo najkvalitnejšej právnej ochrany poškodenému. Spoločnosť má záujem na tom, aby nedochádzalo ku škodám, má záujem i na tom, aby bola poškodenému škoda nahradená, aby bol škodca za svoje jednanie potrestaný, avšak ak škodu nemožno pričítať len škodcovi, alebo ju nemožno škodcovi pričítať vôbec, potom má záujem na tom, aby existovali liberačné dôvody, ktoré jeho zodpovednosť zmiernia, či jej ho úplne sprostia.

Je jasné, že ku škodám dochádza a bude dochádzať neustále. Právnu ochranu osobných a majetkových vzťahov je preto nutne zabezpečovať poskytnutím úplnej náhrady vzniknutých škôd. Tu sa prejavuje pôsobenie zásady plnej náhrady škody, ktorá spolu s prevenčnou zásadou predstavuje hlavnú zásadu občianskeho práva.

Aj keď je v oblasti náhrady škody v občianskom práve zjavná tendencia k neustálemu zlepšovaniu pozície poškodeného, je nutné súčasnej právnej úprave nejaké tie nedostatky vytknúť; tie sa týkajú predovšetkým odškodnenia ujmy na zdraví, smútku a ďalších duševných útrap pozostalých v prípade úmrtia poškodeného, to znamená imateriálnej škody.

Skvalitnenie právnej úpravy problematiky náhrady škody pravdepodobne prinesie nový občiansky zákonník pripravovaný v rámci celkovej súkromnoprávnej rekodifikácie. Momentálne sa na národnej úrovni intenzívne pracuje na jeho novej príprave, kedy je zrejmé, že takto rozsiahla rekodifikácia sa v prípade svojej realizácie výrazne dotkne taktiež problematiky náhrady škody. Taktiež s najväčšou pravdepodobnosťou bude aspoň sčasti inšpirovaný a ovplyvnený kodifikačnými prácami Európskej únie a prípadne i civilnými kódexmi iných európskych krajín.

V novom občianskom zákonníku by mala byť výslovne upravená zodpovednosť za škodu spôsobenú stavbou, zvieratám, ich výslovná úprava zatiaľ chýbala napriek tomu, že tieto prípady nie sú výnimočné v praktickom živote. K zmenám dôjde i v rámci rozsahu a spôsobu náhrady škody. Inaďalej by sa mala hrať skutočná škoda i ušlý zisk, v prípadoch zvláštneho zreteľa hodných však asi bude možné ušlý zisk nepriznať. Zvýši sa doposiaľ pomerne sťažená možnosť poškodeného domôcť sa náhrady nemajetkovej ujmy. Je zrejmé, že odškodňovanie tohto druhu škôd je veľmi obtiažne s ohľadom na skutočnosť, že výška imateriálnej ujmy je prakticky objektívne takmer nezistiteľná. Každá fyzická osoba je špecifické individuum, ktoré inak vníma bolesť, inak znáša stres apod. . Súd bude mať právnu moc rozhodnúť o náhrade nemajetkovej ujmy na základe princípu spravodlivosti tak, aby náhrada v peniazoch odpovedala spôsobenej ujme.

Či bude nová úprava zodpovednosti za škodu a jej náhrada lepšia než tá súčasná, ukáže čas, pričom plynutím doby sa v praxi určite opäť objaví potreba ďalších novelizácií, ktoré budú riešiť tie problémy, s ktorými ani nová úprava nepočíta.

Môžeme teda záverom zhrnúť, že inštitút náhrady škody je v občianskom práve významným a predstavuje jeden z pilierov právneho poriadku každej demokratickej zeme. Predpokladom fungovania ďalších právnych inštitútov je dobre koncipované právo na náhradu škody v spojení so zabezpečením ľahkej vymáhateľnosti nárokov poškodených. Z tohto dôvodu je účelným starostlivo reflektovať vývoj právnej úpravy náhrady škody nie len v Českej republike a iných členských štátov Európskej únie, ale taktiež v ostatných moderných právnych systémoch. Len v prípade naplnenia týchto predpokladov možno efektívne poskytovať nezbytnú právnu ochranu tým osobám, ktoré ju potrebujú najviac - to znamená, poškodeným.